

פרק לט עקידת יצחק

קהילה מפוארת עולה בעשן הכבשים

במלחמת העולם השנייה שתו גם יהודי מרמרוש את כוס התרעלה הרוויה בעינויים, סבל, דם ודמע, בעלות הכורת האכזר שלא חמל על אנשים, נשים וטף. כל זאת בעזרתם הפעילה של תושבי המקום, שסייעו לנאצים במרץ ובסאדיזם. בשנת ת"ש נעקרו אלפי יהודים מן היישובים. הזינדרמיה ההונגרית פעלה באכזריות תוך שיתוף פעולה עם האוכלוסייה המקומית, והיהודים הובלו אל נהר הדנייסטר והוטבעו בו או נרצחו במיתות משונות ביערות גליציה ואוקראינה. חלקם נספו באושוויץ. ר' יצחק בירך היה בכלל יהודי מאסיף אשר עלה עליהם הכורת.

הרב שלמה יעקב גרוס בספר 'מרמרוש' בפרק על מאסיף (עמ' 139) מתאר את סופה של מאסיף:

גורלם של יהודי מאסיף היה כגורלם של כל יישובי מרמרוש. בסוף אפריל 1944 רוכזו כל יהודי מאסיף והועברו לגטו וישווא. אין לתאר בשפת אנוש את הסבל והצפיפות שהיו מנת חלקם בגטו וישווא. האכזריות ומעשי ההשפלה של הזינדרמיה ההונגרית עלו במקרים רבים על אכזריותם של הנאצים.

הטרנספורטים, רכבות המוות מגטו וישווא לאושוויץ, יצאו בין ערב ר"ח סיוון עד אחרי חג השבועות תש"ד, ובכך בא הקץ על היישוב מאסיף.

עדות חיה

בתוך אחת מרכבות המוות ישב הרה"ח ר' יצחק בירך - זקן ובא בימים היה אז, כבן תשעים שנה, בריא בגופו ובנפשו וצלול בדעתו - עם אשתו מרת איטא רחל ובתו היחידה בת זקוניו, שאשא מלכה. הם הגיעו אל מחנה המוות אושוויץ-בירקנאו ביום שני, ערב ראש חודש סיוון בשעת בין השמשות.

את שקרה אתו סיפרה לימים בתו - אוד מוצל מאש - מרת שאשא מלכה טובל, אשר עברה את כל מדורי הגיהנום באושוויץ וזכתה לעלות לארץ הקודש ולהקים בית נאמן בישראל, ונפטרה באה בימים, בשנת תש"ע:

הסלקציה באושוויץ

השמש שקעה. רוחם של העומדים בטורים ארוכים-ארוכים הייתה כבדה ומדוכאת עד עפר. החיה הנאצית הארורה, ד"ר מנגלה ימח שמו, עמד ובאצבעו הארורה כיוון: זה למוות וזה לחיים. אבי ר' יצחק בירך ואמי מרת איטא רחל נשלחו אל תאי הגזים, ואני נשלחתי אל מחנה העבודה. עוד באותו לילה, ראש-חודש סיוון תש"ד, נשרפו ר' יצחק

בירך ואשתו על קידוש ה', ה' ינקום דמם. היה זה סמוך ונראה ליום פטירתו של הרבי בעל ה'אהבת ישראל, שחל בבי' סיוון.

אז הובהר פשר החלום עם הרבי, בעל ה'אהבת ישראל, המובא לעיל.

התחל לומר קדיש...

כך סיפר לנו אבינו:

במרחק רב משם, בעיירה פאשקאן שברומניה, שכב על מיטת חוליו בנו הרה"ח ר' חיים משה.

המלחמה ניתקה את קשר המכתבים. ר' חיים משה לא ידע מה עלה בגורל

אביו, ר' יצחק בירך, שנותר במאסיף. הוא לא עודכן כי נפשו הטהורה עלתה אל האלוקים.

אלא שלב הבן חש את חסרון האב. וכך, בשוכבו חולה במחלת הטיפוס, ראה בחלומו את אביו, שסיפר לו כי נהרג על קידוש ה'. ר' יצחק בירך אף ביקש מבנו שיתחיל לומר קדיש לעילוי נשמתו.

ר' חיים משה התעורר נסער, ולא ידע לשית עצות בנפשו. הוא פנה לרב העיירה וסיפר לו את דבר החלום. הרב הורה לו לומר קדיש. למרות חוליו וחולשתו היה צועד מדי יום מרחק רב כדי לומר קדיש בציבור, בלא לדעת בבירור האם אכן נפטר אביו.

חודש לאחר מכן נודע לו, כי אכן אביו ר' יצחק בירך נהרג על קידוש ה', יחד עם קהילת בני מאסיף הקדושים. החלום הנורא מכל הפך למציאות.

אב הרחמים

שוכן מרומים

ברחמיו העצומים

הוא יפקוד ברחמים

החסידים והישרים והתמימים

קהילות הקודש שמסרו נפשם על קדושת ה'...

יזכרם אלוקינו לטובה עם שאר צדיקי עולם

וינקום בימינו לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך:

אל מול כבשני אושוויץ

בכ"א באדר בשנת תשס"ט ביקרנו בגיא הצלמוות הקרוי אושוויץ בירקנאו. צעדנו בדרך שבה פסעו מיליוני יהודים בדרכם האחרונה אל תאי הגזים ומשרפות האש.

גשם דליל התערב בדמעותינו שזלגו באין מפריע. חשבנו על זקננו ר' יצחק בירך, שבדיוק באותן שעות ערב צעד בדרכו האחרונה. הוא לא זכה לקבר ישראל, אפרו נותר במחנה אושוויץ-בירקנאו ורוחו ריחפה ממעל, יחד עם נשמותיהם הטהורות של קדושי השואה.

חשבנו איך ברגעיו האחרונים בוודאי יצאה נפשו אל בנו יחידו ר' חיים משה

אשר בפאשקאן הרחוקה. בלי ספק התפלל כי ימשיך את דרכו הטהורה.
והוא אמנם זכה!

- - - הוי, אדמת אושוויץ הארורה!

עמדנו שם, מסומרים אל מול תאי הגזים ואפרם הצבור של הקרבנות. מתוך
כאב עז ואמונה תמה זעקנו אל ה' שבשמים:

יתגדל ויתקדש שמיא רבא! - - -

סוד השואה

גם אם תהיה כל הארץ גווילים, העצים - קולמוסים, והים - דיו, לא תהיה
אפשרות לתאר ולתעד במלוא העומק וההיקף את הטרגדיה הנוראה שפקדה
את עמנו בשואה האיומה שבה נכחדו ששה מיליון יהודים הי"ד, ששה מיליון
עולמות מלאים.

אין לנו ספק או פקפוק שהכל מאתו יתברך, והוא מסובב את הסיבות ממעל.
לולא נתן ה' רשות למשחית, לא יכול היה להרע ליהודים, ואנו מאמינים כי
הכל רחמים, שהרי אין כרחמי אב על בנו, ובורא עולם ברחמיו מכנה את עמו
"בני בכורי ישראל", אנו בניך ואתה אבינו.

עניין עמוק הבהירו לנו גדולי ישראל במשל:

עומד אדם ועוקב אחר תנועות ידיו של החייט, אשר גוזר לגזרים בד יקר
ערך. הצופה במחזה אינו יודע את נפשו: כיצד נוטל הוא בד כה יקר ומשחיתו
בלי רחמים?! אך המבין יודע, כי מגזרים אלו תיתפר חליפה מפוארת ביותר!

והנמשל: עם ישראל, בהיותו הבן הנבחר של בורא עולם, עתיד להיגאל
בגאולה נצחית, כאשר ניבאו כל הנביאים. הדרך לכך רצופת קשיים
וניסיונות. גם השואה האיומה, אשר היא מסודות הבריה ונשגבה מבינתנו
- הנה חלק מתהליך זה. כי קיבלנו מרבתינו, שכל המתרחש עמנו עד ביאת
הגואל מהווה חלק בלתי-נפרד מן הדרך אל הגאולה.

חובתנו לזכור את הדור שנספה על קידוש ה', שבמותו קירב את הגאולה
הנצחית. זכרם של הנספים לא ימוש מאתנו לעולם, עד שנזכה לגאולה
השלמה ההולכת ומתקרבת במהרה בימינו, אמין!